

Motion till riksdagen 2026/27:108

av Emmy Ahlstedt (C)

Ersättningsmodell och marksnål teknik vid markintrång

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för årlig ersättning vid markintrång och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnad av nätinфраstruktur ska ske med teknik som minimerar markintrång, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverige behöver arbeta för den gröna omställningen och en snabbare elektrifiering. Våra företag kommer behöva förbruka mer el för att klara sin tillväxt, och hela transportsektorn står mitt i ett skifte från fossilt till elektrifierat. Att bygga ut nätinфраstrukturen är därför nödvändigt och kommer kräva stora investeringar. Det statliga affärsverket Svenska kraftnät anger i sin egen nätutvecklingsplan för perioden 2026–2035, att ca 2 900 km nya stamnätsledningar behöver tillkomma. Det betyder att många tusen hektar mark kommer inskränkas, begränsas och kanske tas helt ur produktion. Dessa intrång drabbar väldigt många, inte minst jord- och skogsägare, och protesterna och motståndet har varit stort i flera av affärsverkets projekt de senaste åren. I Blekinge och Kalmar län har projekten Hemsjö–Nybro–Ekhyddan t.ex. försenats med flera år just på grund av att markägare inte accepterar hur Svenska kraftnät nekar användning av marksnål teknik och att den ersättning som betalas ut inte bättre återspeglar den årliga värde- och inkomstförlust som drabbar fastigheten. En ledningsgata är mellan 50 och 70 meter bred. Beroende på fastigheternas olika skiften kan en sådan ledningsgata göra marken i princip värdelös. För ett nedgrävt alternativ skulle samma gata kunna minska till cirka 17 meter i bredd varför mindre mark behöver tas i anspråk. Den ersättning som idag betalas är 125 procent av marknadsvärdeminskningen plus ev. virkesvärden baserade på rådande skogsnorm. Även om ersättningen förväntas öka från 125 till 150 procent så

löser det inte den grundläggande problematiken kring att marken får ett sämre värde och att många markägare ser att ett årligt arrende är att föredra. Att dagens system med luftledningar och en otillräcklig ersättningsmodell skapar stort missnöje ute i bygderna står klart. Det leder till fler överklaganden, längre projekttider och i förlängningen ökade kostnader för Svenska kraftnät som dessutom genom höjda nätavgifter kan vältras över på elkonsumenterna i slutledet. Att det förfarande som finns nu inte är samhälls-ekonomiskt hållbart, med nätutbyggnad, för tidig avverkning av skog och misstro i bygderna, har oberoende utredningar tidigare visat. Riksrevisionen bekräftar också detta genom en tydlig rekommendation till regeringen i en granskningsrapport från 2023 angående att Svenska kraftnät behöver ges i uppdrag att säkerställa samhällsekonomiskt motiverade åtgärder. För att vi ska komma igång med vår elektrifiering på allvar behöver vi lösa upp de flaskhalsar som finns. Vi behöver därför utreda hur en årlig och acceptabel ersättningsmodell kan se ut samtidigt som Svenska kraftnät ges i uppdrag att använda marksnål teknik vid ledningsbyggande.

Emmy Ahlstedt (C)